Cena 20 hal.

Adres wydawnictwa Kraków, Stradom 13. Nr. telefonu 279. Konto czek. P. K. O. Nr. 174.456. — Listy i rękopisy należy przesyłać pod adresem redakcyi w Przywozie kolo Mor. Ostrawy. — Adres Administracyi dla Krakowa: Stradom 13. — Nakł. Gal. Spółki Wydawniczej w Krakowie.

Nowy Dziennik

Wychodzi codziennie, także w poniedziałki.

Cena 20 hal.

Prenumerata w Austryi Węgrzech, Królestwie Polskiem i Niemczech: Miesięcznie 4 K 80 h. kwartalnie 14 K 40 h. — Cena ogłoszeń: 10 hal. za 1 mm 1szpalt. — Prenumeratę, ogłoszenia i przesyłki pieniężne przyjmuje Administracya w Przywozie koło Mor. Ostrawy. Tel. 211.

Rok I. | Sobota, 19. października 1918. | Nr. 199.

Niemcy godzą się na warunki Wilsona.

Berlin, 18. października. Tel. wł. — Wczorajsze narady Rady wojennej trwały przeszło 10 godzin. Projekt niemieckiej odpowiedzi ma zawierać w obecnym stanie następującą główną treść:

Zaostrzoną wojnę łodziami podwodnemi wstrzymuje się.

W kwestyi t. zw. zniszczeń okaże się prezydentowi Wilsonowi nadzwyczajne ustępstwa. Wojskowe zarządzenia podczas odwrotu ograniczy się do najniezbędniejszych. Budynki, wszystkie cenne wytwory natury i sztuki będą w przyszłości oszczędzane, o ile ich zniszczenie nie będzie koniecznem z najważniejszych względów wojskowych. Odnośne rozkazy wydano już wskutek czego punkt 1 i 2 noty prezydenta Wilsona zamieniono już w czyn.

Po trzecie wskazuje się na uskutecznione już i mające bezpośrednio nastąpić zmiany, które mają na celu zupełne usunięcie w Niemczech osobistych rządów.

Po czwarte zwrócono się do Wilsona z prośbą o wyjaśnienie obecnego programu celów wojennych koalicyi, ażeby rząd był w stanie powziąć swe rozstrzygnięcie po uwzględnieniu we wszystkie warunki.

Żydzi a rewizya konstytucyi w Austryi.

Monarchia naddunajska, od 6-ciu wieków żyjąca, stoi u przełomu. Jeszcze ciągle jest jej celem życiowym: sfederalizowanie ludów austryackich i ułamków narodów nieskupionych na obszarach jednolitych, oraz stworzenie dla nich ogniska kulturalnego i socyalnego. Narody te są bowiem zbyt słabe i zmieszane ze sobą, by mogły powołać do życia **odrębne pod każdym względem państwa narodowe**, za silne natomiast, by mogły być przez sąsiednie pochłonięte i strawione.

Ta historyczna misya federacyi narodów, która stała się aktualna już w roku 1866 tuż po zerwaniu przez Austryę związku z Niemcami, obaliła dokonany w r. 1867 podział monarchii na 2 organizmy (dualizm) a obecnie grozi ubezwładnieniem unii personalnej z Węgrami. Gdyż konieczny już dziś federalizm narodowy i przebudowa monarchii naddunajskiej w państwo związkowe, co jest jedynem trafnem rozwiązaniem problemu austryackiego z punktu widzenia europejskiego, a dziś dodać trzeba i z amerykańskiego, — wówczas jedynie liczyć może na powodzenie, jeśli i kwestya narodowościowa na Węgrzech znajdzie pełne rozwiązanie. Państwo związkowe musi pod wszelkimi warunkami objąć także Węgry, gdyż ani Czesi, ani południowi Słowianie ani Ukraińcy, ani też Rumuni nie zadowolą się rozwiązaniem, które oddzieliłby je miało na zawsze od ich braci z tamtej strony Litawy. W chwili obecnej narody przedlitawskie, dotychczas oddzielnie idące, mają w tem wspólny interes, by złączyć się ze swymi braćmi niemiecko-austryackimi, czeskimi, ukraińskimi i południowo-słowiańskimi z **Zalitawii** na gruzach madyarsko-oligarchicznego systemu, który pod firmą unii personalnej dalej pragnąłby kultywować swe autokratyczne panowanie.

A Żydzi?

Przy przebudowie monarchii podnoszą Żydzi przedewszystkiem żądanie, by uznano ich narodem, równouprawnionym i niepodzielnym. Następnie żądają: 1. oddania im historycznej ojczyzny Palestyny, jako centrum kulturalnego dla całego narodu żydowskiego, jako centrum emigracyjnego dla tych Żydów, którzy chcą lub są zmuszeni do opuszczania swych dotychczasowych siedzib, 2. wysłuchania ich głosu w radzie narodów nad przebudową monarchii. Ponieważ Żydzi żyją rozproszeni wśród wszystkich narodów świata, mają interes w tem, by 3. domagać się od obecnie tworzących się państw uznania praw narodowych wszystkich mniejszości, a więc i żydowskiej, domagamy się prawnego ukonstytuowania narodowości żydowskiej w każdem ze związkowych państw. Dla spraw wspólnych całemu żydostwu na obszarze nowej Austryi (Palestyna, sprawy kulturalne, gospodarcze i t. d.) ma się ukonstytuować naczelna reprezentacya żydostwa, która będzie zastępczynią spraw żydowskich we wspólnym parlamencie związkowym.

Verus.

Żydowska Rada narodowa.

Lwów, 18. października. Tel. wł. Ze sfer syońskich dowiadujemy się, że ukonstytuowanie żydowskiej Rady narodowej będzie jednem z najważniejszych zadań zwołanej na 27. bm. do Lwowa konferencyi mężów zaufania syońskiej organizacyi.

Dlaczego Wilson wyśle Austryi osobną notę.

Berno, 18. paźdz. Tel. wł. Paryskie dzienniki wyrażają zgodnie zapatrywanie, iż dlatego uzyskali osobną odpowiedź Wilsona Austro-Węgrom, ponieważ Wilson pod żadnymi warunkami nie uznaje istnienia sojuszu. Wspólna odpowiedź tylkoby sankcyą tego aliansu, którego zburzenie jest jednym z najważniejszych celów wojennych koalicyi.

Ameryka nie odpowie jeszcze Austryi.

Waszyngton, 17. października. BK. Urzędowo komunikują, że do Austro-Węgier nie będzie wysłaną odpowiedź, dopóki Niemcy nie udzielą ostatecznej odpowiedzi na notę Wilsona.

Koalicya zażąda od Niemiec odszkodowania.

Rotterdam, 18. października. Tel. wł. Reuter donosi z Londynu: Lord Cecil zapowiedział w parlamencie, iż koalicya w tej chwili prowadzi obrady nad kwestyą odszkodowania za zniszczenie francuskich i belgijskich miast.

Zwrot Alzacyi-Lotaryngii.

Rotterdam, 17. października. Tel. wł. Ponieważ istnieją pewne wątpliwości o stanowisku Wilsona w kwestyi Alzacyi i Lotaryngii — przeto członek »Nowojorskiego Timesa« dowiaduje się z miarodajnego źródła, iż Wilson zażąda krótko i węzłowato oddania Alzacyi-Lotaryngii Francyi. Kwestya ta nie należy do punktów, nad którymi toczyć się będą dopiero dyplomatyczne rokowania.

Z sejmu Rzeszy.

Berlin, 18. października. BK. Najbliższe posiedzenie sejmu Rzeszy odbędzie się we wtorek, 22. października o godzinie 2-giej popoł.

Obawy niemieckie przed bolszewizmem.

Berlin, 18. października. BK. »Vorwaerts« umieszcza na wstępie ostatniego numeru odezwę prezydyum niemieckich stronnictw socyalno-demokratycznych, w której pod koniec powiedziano:

Jesteśmy na drodze do pokoju i demokracyi. Wszelkie wichrzenia i zamachy stoją tylko w poprzek na tej drodze i służą przeciwrewolucyi. Stojąc u progu pokoju i wolności, nie śmie i nie porwie się uświadomiona klasa robotnicza do nierozważnych czynów, które wyszłyby tylko na pożytek naszych wrogów. Nasi powołani reprezentanci socyalno-demokratyczni oświadczali zawsze, że chcemy naszą państwowość na drodze pokojowego przewrotu zdemokratyzować a gospodarkę narodową uspołecznić. Aż do zawarcia bliskiego pokoju a niemniej i po jego zawarciu oczekują nas jeszcze ciężkie walki. A musimy i możemy je przetrwać i przezwyciężyć, mając pewność, że przyszłość pogodzenia się i zbratania ludzkości urzeczywistni się przez demokracyę i socyalizacyę społeczeństwa ludzkiego. Nie przez rozpętanie bolszewickiego zamętu, nie przez rozdmuchanie wojny domowej, któraby nowe potoki krwi rozlała a nędzę, niedostatek i cierpienie jeszcze bardziej spotęgowała i żądzę zdobyczy naszych nieprzyjaciół jeszcze bardziej podnieciła — może wewnętrzne odrodzenie Niemiec nastąpić.

Zaprzeczenie o austryackiem ultimatum.

Berlin, 18. paźdz. BK. Jak dowiaduje się biuro Wolffa, to wiadomości, jakie rzekomo miał otrzymać hr. Karolyi z Mülen i o których mówił 16. bm. w węgierskiej delegacyi, są zupełnie wymyślone. Rzekome narady nad austryackiem ultimatem w obecności cesarza niemieckiego nie odbyły się nigdy.

Umorzenie procesu w Kataro.

Wiedeń, 18. października. BK. Cesarz wystosował do komendanta portu wojennego w Castelnuowo następujące orędzie:

Schoenbrunn, 17. października 1918.

W niezachwianem przeświadczeniu, że pokój z naszymi nieprzyjaciółmi [illegible] przez wewnętrzne demonstracye osiągnąć wypowiedziała na dniu 1. lutego br. w zatoce katarskiej pewna liczba marynarzy naszej morskiej siły zbrojnej posłuszeństwo swoim władzom i dopuściła się czynów gwałtu, które mogły narazić na szwank dobrą sławę Mojej morskiej siły zbrojnej i wyrządzić jej poważną szkodę.

Czterech marynarzy Mojej marynarki bojowej przypłaciło te zbrodnie wojskowe swą śmiercią a dalszych 379 stoi jako oskarżonych przed sądem w Kataro. Pomimo wielkości zbrodni oskarżonych chcę jednak w silnej wierze niezachwianą wierność Moj. wszystkie narody monarchii obejmującej armii i floty, w tej wielkiej chwili dziejowej powodować się łaską i wstrzymać dochodzenie karne przeciwko 348 oskarżonym, którzy przy wykonaniu zamachu nie przewodzili, nie byli głównymi sprawcami, lub nie są podżegaczami. Dalsze postępowanie prawne należy prowadzić tylko przeciwko 31. osobom przeprowadzić.

Narody austryackie konstytuują się.

Wezwanie do posłów Straüchera i Reizesa.

(Telefonem od naszego sprawozdawcy parlamentarnego.)

(J. L.) Wiedeń, 17. października.

Wczoraj zorganizowali się narodowo Rumuni, jutro zbiorą się we Lwowie Ukraińcy, by przeprowadzić swą organizacyę. Dotychczas jeszcze nie jest rozstrzygniętem, czy powezmą oni uchwałę, że pozostają w ramach państwa, czy też domagać się będą połączenia z państwem ukraińskiem. Również Czesi zbierają się jutro w Pradze.

W poniedziałek odbędzie się w sejmie dolno-austryackim we Wiedniu zebranie członków wszystkich niemieckich stronnictw parlamentarnych, by się ukonstytuować. Na uboczu trzymają się tymczasowo aż do tej chwili południowi Słowianie, którzy powzięli dziś uchwałę, iż zapowiedziana w manifeście federalizacya Austryi nie może wpłynąć na zmianę ich dotychczasowego stanowiska, gdyż oni trwają dalej niezłomnie przy swych żądaniach zjednoczenia wszystkich Serbów, Kroatów i Słoweńców w jedno suwerenne państwo.

Z tego też powodu niepewnem jest kiedy nadejdzie chwila, w której dana będzie możność zrealizowania planu związkowego państwa austryackiego.

We wtorek udzieli prezydent ministrów w swej mowie, którą wygłosi w parlamencie dalszych wyjaśnień w sprawie planu reform. Wskazanem jest, by w tem oświadczeniu dane zostały ze strony rządu konkretne wytyczne, któreby umożliwiły wytworzenie sobie jasnego sądu krytycznego o przyszłych austryackich tworach państwowych.

Chwilowo można już stwierdzić, iż przez nieuwzględnienie żydowskiego żywiołu na wschodzie popełniono gruby błąd, którego skutki są teraz dopiero w całej swej jaskrawości widoczne. Rumuńskie zgromadzenie narodowe wezwało **telegraficznie posła dra Straüchera, by się oświadczył, czy zamierza wstąpić do rumuńskiej, czy też do ukraińskiej Rady narodowej. Podobne zapytanie wystosowano do posła Reizesa i dopiero we wtorek kwestya ta zostanie omówioną na plenum.**

Ultimatum, postawione posłom żydowskim względem ich wstąpienia do Rady narodowej rumuńskiej względnie ukraińskiej, brzmi wprost groteskowo i tem bardziej uwydatnia konieczność narodowego ukonstytuowania się Żydów.

Ukonstytuowanie się narodu żydowskiego w Austryi.

Wiedeń, 18. października. Tel. wł. — »Reichspost« omawiając przyszłe austryackie państwo związkowe, pisze m. in.: »Przyznane w cesarskim manifeście wszystkim narodom prawo samostanowienia o sobie, napotka w praktyce na niemałe trudności odnośnie do Żydów. Albowiem tworzenie związków narodowych zostało ograniczone do obszarów osiedlenia danych narodów, a Żydzi najbardziej ze wszystkich narodów żyją w rozproszeniu i stanowią element najbardziej fluktujący.

Mimo to, przy dobrej woli ze wszystkich stron, znajdzie się i tutaj droga. Na masowych zgromadzeniach żądali Żydzi w tych dniach prawa samostanowienia o sobie, także nowy przywódca duchowy wiedeńskiej gminy żydowskiej, dr. Chajes, oświadczył się ostatnio na audyencyi u cesarza za programem narodowo-żydowskim a prezydent ministrów bar. Hussarek miał dziś deputacyi posłów żydowskich (Reizes, Breiter (? R.) przyznać Żydom podobnie jak i wszystkim innym narodom prawo ukonstytuowania się na podstawie manifestu jako osobny naród. Ponieważ znajdują się posłowie żydowscy (?), a mianowicie także tacy, którzy zastępują przeważająco żydowskie okręgi wyborcze, przeto zostaną też utworzone żydowskie Rady Narodowe, które podobnie jak Rady narodowe innych narodów, przy współudziale rządu dokonają budowy żydowskiego związku narodowego w Austryi.

•

Mimo, że pobudki »Reichspost« są oczywiście przejrzyste, to jednak w tym wypadku organ antysemitów wiedeńskich oddaje wiernie postulaty narodowego żydostwa w Austryi. Zauważyć jednak należy, że niestety naród żydowski nie posiada w parlamencie z wyjątkiem posłów Straucher i Reizesa — prawdziwych reprezentantów, którzyby się ukonstytuowali w żydowską Radę narodową. Zadaniem jest więc samych Żydów, zorganizować się i wybrać jedynie legalną Radę narodową uprawnioną do reprezentowania Żydów wobec narodów i rządów.

Manifestacye we Lwowie.

Lwów, 18. paźdz. — Tel. wł. — Wskutek wypadków ostatnich dni stosunki polsko-ruskie są bardzo napięte. Krążą rozmaite nie dające się skontrolować wersye o grożących starciach na tle politycznej walki polsko-ruskiej o Galicyę wschodnią. Jutro zabierze w sprawie Galicyi wschodniej głos ukraiński konwent narodowy.

W niedzielę 20. bm. odbędzie się manifestacya miasta Lwowa z powodu ogłoszenia proklamacyi Rady Regencyjnej. W program tej uroczystości wejdzie uroczyste nabożeństwo w kościele archikatedralnym i manifestacyjne posiedzenie Rady miejskiej, na którem uchwaloną zostanie deklaracya miasta Lwowa. Deklaracya Rady miejskiej będzie odczytaną z ratusza do publiczności.

Ponieważ obawiają się rozruchów, odbyło się w ratuszu pod przewodnictwem radnego Ohlego posiedzenie grona polskich obywateli i reprezentantów towarzystw w celu stworzenia straży obywatelskiej.

Akademicy wszelkich towarzystw polskich utworzyli akademicką komisyę wykonawczą, która z dniem dzisiejszym obejmuje władzę nad pracami ideowo-politycznymi młodzieży polskiej we Lwowie i wsch. Galicyi, jako części niepodległego zjednoczonego państwa polskiego.

Charakter komitetu ze względu na obecną sytuacyę polityczną pozostaje na razie ściśle poufny.

Przyjazd przedstawicieli Galicyi do Warszawy.

Warszawa, 17. października. Tel. wł. Wczoraj w południe przybyli do Warszawy członkowie prezydyum Koła Polskiego w Wiedniu pp.: dr. Tertil, hr. Baworowski, Stapiński, Kędzior i dr Zieleniewski. Na dworcu powitali przedstawicieli Galicyi generalny sekretarz Rady Regencyjnej ks. prałat Chełmicki i dyrektor biura prezydyum Rady Ministrów dr. Wróblewski.

Wieczorem urządziła Rada Regencyjna na cześć przybyłych bankiet. Wielkie nadzieje przywiązują do przybycia zastępców Galicyi koła aktywistyczne. Dziś mają przyjechać posłowie Witos, Długosz i Tetmajer, w sobotę Głąbiński i Daszyński.

Lewica w przyszłym gabinecie?

Warszawa, 17. października. Tel. wł. Warszawski »Przegląd Poranny« donosi: Ze sfer lewicowych dochodzą wieści, że lewica żąda między innymi dla siebie w nowym gabinecie tek ministeryum pracy, sprawiedliwości (wymieniają p. Sobolewskiego oraz udziału w rządzie J. Piłsudskiego, Fr. Skąpskiego i Daszyńskiego.

Niezawisłość Węgier.

Narodowości na Węgrzech upominają się o swoje prawa.

Budapeszt, 18. października. BK. Na dzisiejszem posiedzeniu parlamentu węgierskiego prowadzono w dalszym ciągu rozprawę nad oświadczeniem prezydenta ministrów.

Poseł Vajda wywodzi, że obok klęsk i nieszczęść, jakie ta wojna światowa spowodowała, największą zdobyczą i dobrem jej jest ta wielka rzecz, że na przyszłość nie będzie różnicy między małymi a wielkiemi narodami. Jeżeli zasady Wilsona będą w czyn zamienione, to będzie to takim wielkim czynem, jakiego od czasu zaprowadzenia chrześcijaństwa w dziejach ludzkości jeszcze nie było. Na koniec żąda on spełnienia niczem nie zmazanych i nieprzedawnionych praw i żądań narodu rumuńskiego do samodzielnego bytu narodowego.

Prezydent ministrów Dr. Wekerle oświadcza, że państwo węgierskie chce wszystkich obywateli jednakiemi prawami obdarzyć, ale zastrzega się przeciwko wtrącaniu się zagranicznych czynników do spraw narodowościowych w państwie węgierskim. (Burzliwe protesty i przerywania).

Poseł Ossivnak protestuje przeciwko odstąpieniu Fiumy na rzecz państwa południowo-słowiańskiego i żąda, żeby prawo samostanowienia o sobie było zastosowane i wobec Fiumy.

Prezydent ministrów zaznacza, że Fiume musi należeć bezwarunkowo do Węgier wraz z drogą tamże prowadzącą, zauważa atoli równocześnie, że w zasadzie zgadzają się na połączenie Bośni, Hercegowiny i Dalmacyi z Chorwacyą.

Hr. Apponyi podnosi, że Madziarzy obstawają bezwarunkowo przy nienaruszalności i całości ziem korony św. Szczepana i gotowi są bronić jej do ostateczności. — Domaga się bezwzględnej samodzielności państwa węgierskiego w każdym kierunku i wzywa inne narodowości, zamieszkałe na ziemiach węgierskich, żeby wstrzymały się od odrębnych oświadczeń, aby nie osłabiły stanowiska węgierskiego na przyszłej konferencyi pokojowej. Po przedłożeniu odnośnego wniosku zarządza prezydent na żądanie 50 posłów tajne posiedzenie Izby.

Niezawisłość Węgier.

Tajne posiedzenie trwało do ½ na 3-cią, poczem otwarto znowu posiedzenie publiczne. Przystąpiono do wniosku hr. Apponyego w sprawy ustawy o niezawisłości Węgier.

Wniosek opiewa:

§ 1. Przywraca się znowu starą niezawisłość Węgier. W przyszłości będą załatwiane wszystkie sprawy państwowe w myśl własnych ustaw i zwyczajów, włącznie na podstawie własnego ustawodawstwa i przez własny odpowiedzialny rząd.

§ 2. Artykuł XII. ustawy z r. 1867 znosi się. Zakres działania przekazany wspólnemu rządowi, przypada z powrotem rządowi węgierskiemu. Wszystkie sprawy wojenne załatwia minister honwedów, wszystkie sprawy finansowe minister skarbu.

Dla załatwienia spraw zagranicznych utworzy się natychmiast węgierskie ministerstwo spraw zewnętrznych.

§ 3. Rząd jest zobowiązany celem rozwiązania i usunięcia związku z królestwami i krajami, reprezentowanymi w Radzie państwa, przedłożyć bezzwłocznie potrzebne projekty.

Hr. Apponyi wnosi przeto o wybór komisyi i dla spraw zewnętrznych i obrony krajowej, złożonej z 15 członków, ażeby minister honwedów mógł tej komisyi udzielić poufnych wyjaśnień.

Po przemówieniach kilku mówców wyznaczono w myśl wniosku prezydenta ministrów najbliższe posiedzenie na jutro godz. 10-tą rano z następującym porządkiem dziennym:

1. Uzasadnienie wniosku Karolyiego.
2. Uzasadnienie wniosionego ostatnio wniosku, według którego poleca się rządowi jak najprędzej przedłożenie projektu ustawy w sprawie samodzielności Węgier.
3. Uzasadnienie wniosku hr. Apponyego w sprawie wyboru 15 członków komisyi dla spraw zagranicznych i narodowej obrony. Narady w sprawie przedłożenia o nietykalności rozpoczną się dopiero we wtorek. Koniec posiedzenia o godz. ¼4 po południu.

Przed proklamacyą całkowitej niezawisłości Węgier.

Budapeszt, 18. października. Tel. wł. Jak głoszą, niebawem pojawi się królewski manifest do narodu węgierskiego, w którym będzie zadecydowaną unia personalna i niezawisłość węgierskiego państwa. Węgry będą tworzyły pod berłem króla Karola zupełnie niezawisłe państwo z własną armią, samodzielną organizacyą gospodarczą i własną reprezentacyą dyplomatyczną.

Hr. Andrassy przyszłym ministrem spraw zagranicznych.

Budapeszt, 18. października. Tel. wł. Według wiadomości z kół politycznych hr. Jul. Andrassy jest na pewno uważany jako przyszły minister spraw zagranicznych. Po przeprowadzeniu oddzielenia Węgier od Austryi zostanie hr. Andrasy ministrem spraw zagranicznych.

Porozumienie Rady reg. z Nar. Komitetem polskim w Paryżu?

Warszawa, 17. października. Tel. wł. Warszawska »Gazeta Poranna« donosi: W sferach zbliżonych do Rady Regencyjnej mówią, jakoby Rada Regencyjna była skłonna, ze względu na przyszły kongres, do wejścia w porozumienie z Narodowym Komitetem Polskim w Paryżu.

O zwrot Szlezwigu Danii.

Kopenhaga, 18. paźdz. Tel. wł. Nationaltydende donosi z Londynu: W związku z artykułem dziennika Nation z 12. października o zwrocie północnego Schleswigu Danii na podstawie plebiscytu, podaje dzisiaj dziennik, iż kwestya ta może być rozstrzygnięta tylko na powszechnej konferencyi pokojowej. Obecnie mają znaczenie dla tej kwestyi życzliwe rozważania koalicyi.

Nowy gabinet koalicyjny w Bułgaryi.

Sofia, 17. października. BK. Ministeryum Malinowa, utworzone przez reprezentantów demokratów i radykałów zostało uzupełnione przez wstąpienie przewódców innych stronnictw blokowych, które swego czasu były w opozycyi przeciwko gabinetowi Radosławowa a więc popierali rząd obecny. Nowy skład rządu jest witany w kołach politycznych jako skonsolidowanie stronnictw tego bloku opozycyjnego, które na pewno wzmocni nową politykę rządu w kraju. Członkowie nowego gabinetu zostali przyjęci wieczorem przez króla Borysa i złożyli przysięgę na konstytucyę.

Stłumienie bolszewickiego buntu w Bułgaryi.

Budapeszt, 18. października. Tel. wł. Przybyły tu dzisiaj reprezentant pewnego wielkiego banku budapeszteńskiego w Sofii opowiada, iż w ostatnich dniach wybuchło tam formalne powstanie. Bolszewicy ciągnęli przeciw Sofii, zostali jednak rozbici. Walka trwała dwa dni: 5000 ludzi zabitych pozostało na placu boju.

Straszliwe trzęsienie ziemi w Ameryce.

Waszyngton, 17. października. BK Reuter. Wskutek trzęsienia ziemi w Portorico 11. bm. zostało zabitych 100 osób. Tysiące osób jest bezdomnych. Wyrządzoną szkodę obliczają na 4 miliardy dolarów. Wysłano prośbę o pomoc do kongresu amerykańskiego Czerwonego Krzyża.

Walka z „grypą“ na Węgrzech.

Budapeszt, 18. paźdz. BK. Główna komisya sanitarna odbyła dziś posiedzenie pod przewodnictwem burmistrza dra Bodyego. Burmistrz oświadczył, że wobec zwiększenia się epidemii influency widzi się zmuszonym użyć surowszych środków. Szkoły będą zamknięte do 4. listopada. Wszystkie teatry, kina i sale zabawowe zostaną zamknięte od 21. bm. do 4. listopada. Miejsca stojące wewnątrz tramwajów zostaną skasowane.

Podwójne zaliczenie lat wojennych do emerytury.

Wiedeń, 18. paźdz. BK. W subkomisyi dla spraw funkcyonaryuszy państwowych dokończono narady w sprawie rozporządzenia odnośnie do zaliczenia lat służby wojennych i to pół roku za rok wojenny do awansu i obliczenia emerytury dla wszystkich funkcyonaryuszy państwowych i państwowych robotników i przedłożenie uchwalono jednomyślnie. Rząd oświadczył zgodę na to i zamierza wydać odnośne rozporządzenie jeszcze w ciągu października. Komisya dla spraw funkcyonaryuszy państwowych powzięła na posiedzeniu wtorkowem ostateczną uchwałę w sprawie przedłożenia.

Odwrót niemiecki we Flandryi.

Anglicy obsadzili Ostende i Lille.

Komunikaty sztabów generalnych.

Wiedeń, 18 października. BK. Urzędowo donoszą:

WŁOSKA WIDOWNIA BOJU:

Oddziały tyrolskiego batalionu posp. rusz. nr. 163 odparły na zachód od jeziora Garda włoskie natarcie. Zresztą także wielokrotnie żywa czynność patrolowa.

BAŁKAŃSKA WIDOWNIA BOJU:

W Albanii bez większych akcyi bojowych. Nad zachodnią, tudzież w dolinie południowej Morawy rozbiły się serbskie ataki.

•

Berlin, 18 października. BK. Biuro Wolffa donosi z wielkiej kwatery głównej:

ZACHODNIA WIDOWNIA BOJU:

W ostatnich dniach opróżniliśmy części Flandryi i północnej Francyi z miastami Ostendą, Thurcoing, Rubaix, Lille i Douai i zajęliśmy pozycye tyłowe. Między Brygą i Lys natarł nieprzyjaciel wczoraj ze znaczniejszemi siłami. Został odparty. Kompanie angielskie, które przedarły się przez Lys na północ od Kortrick, zostały odparte w kontrataku. Na wschód od Lille i Douai istnieje jeszcze tylko luźny kontakt patrolowy z przeciwnikiem.

Między Le Cateau i Oisą rozgorzała bitwa na nowo. Anglicy, Francuzi i Amerykanie usiłowali znowu przy użyciu potężnych środków bojowych, przełamać nasz front. Z obu stron Le Cateau rozbiły się ataki nieprzyjacielskie przed naszemi liniami.

Lokalne miejsca włamania oczyszczono w kontrnatarciu. Między Le Cateau i Aisonville wtargnął nieprzyjaciel na pojedyńczych miejscach do naszych linii. Po zaciętej walce powstrzymaliśmy nieprzyjaciela przed naszą artyleryą nad gościńcem prowadzącym z Le Cateau do Vassigny koło La Vallee—Mulatre i Moennevret tudzież na wschód od Aissonville. Gdzie nieprzyjaciel wtargnął poza te linię, wyparliśmy go w kontrnatarciu. Aissonville i sąsiadujące na południe linie utrzymaliśmy mimo kilkakrotnego szturmu nieprzyjacielskiego. Także popołudniu rozbiły się przed nimi ponowne ataki, skierowane na front Oisy, na północ od Origny.

Na froncie Aisny kontynuował przeciwnik swoje silne ataki na wschód od Olizy. W zaciętej walce został odparty.

Prusscy strzelcy przeprowadzili pomyślne przedsięwzięcie atakowe na zachód od Grandpres, Brandenburczycy i Sasi na wschodnim brzegu Mozy.

•

Berlin, 18. paźdz. BK. Urzędowo donoszą wieczorem: Między Le Cateau i Oisą rozbiły się ponowne, nieprzyjacielskie próby przełamania frontu. Także we Flandryi na północ od Lys i nad Aisną, z obu stron Wouziers i na zachód od Grandpre odparto gwałtowne ataki nieprzyjacielskie. Nad Mozą dziś spokojny.

Kwestya żydowska a pokój.

— **Druga manifestacya żydowska we Wiedniu.** W niedzielę dnia 20. b. m. odbędzie się w wielkiej sali »Konzerthausu« drugie żydowskie zgromadzenie manifestacyjne. Przemawiać będą: Dr. O. Abeles, Dr. A. Sonne, Dr. Z. Bernfeld i Dr. E. Rieger (ten ostatni po hebrajsku).

•

Jarosław. W dniu 14. bm. byli Jarosławianie świadkami olbrzymiej manifestacyi żydowskiej w naszem mieście. W manifestacyi tej wzięły udział wszelkie sfery i warstwy żydowskiej ludności. Już od godz. 8-mej przedpołudniem sprzedawały panie i dziewczęta żydowskie kokardki, biało-niebieskie. O godz. 9-tej udała się cała młodzież żydowska w pochodzie manifestacyjnym do synagogi, gdzie przemówił do niej p. Szalom Spiegel. Mowa pełna polotu i męskiej siły wywarła na zebranych głębokie wrażenie. Zaznaczyć należy, iż w dniu tym młodzież żydowska nie udała się do szkół. O godz. 1-ej popołudniu jakby na dany znak zamknęli kupcy żydowscy swe sklepy; nawet restauracye i kawiarnie były przez resztę dnia pozamykane. Na godz. 3-cią zapowiedziane było zgromadzenie manifestacyjne zwołane na podstawie par. 2. ust. o zgromadzeniach. Już o 2-giej godzinie zdążały tłumy na miejsce przeznaczenia. Lecz zaledwie zgromadzenie otwarto, oświadczył reprezentant władz politycznych (nawiasowo dodajemy iż nie mógł on zarzucić zwołującym żadnych nieścisłości formalnych), iż zgromadzenie obejmujące tak liczne rzesze, nie może być uważane za poufne i zgromadzenie mimo energicznych protestów zgromadzonych rozwiązuje. Dziwna zaiste interpretacya, która zrodzić się mogła jedynie w mózgownicy galicyjskiego kacyka. Jeszcze jeden fakt ilustruje niezłomną wolę żydowskiej ludności naszego miasta. Na skutek deputacyi obywatelstwa żydowskiego zwolnił p. Dyrektor tutejszego gimnazyum młodzież szkolną w tym dniu, jednakowoż później uległszy podszeptom znanego antysemity Romanowicza, młodego suplenta, oświadczył p. dyrektor, iż tylko ci uczniowie żydowscy mogą być zwolnieni, których rodzice osobiście się do niego zgłoszą. Lecz i to nie poskutkowało. Rodzice tych uczniów poczęli się tłumnie zgłaszać, oczywiście z małym wyjątkiem moszków.

•

— **Wielka manifestacya żydowska w Chrzanowie.** W niedzielę 13. bm. odbyło się w największej bożnicy chrzanowskiej olbrzymie manifestacyjne zgromadzenie obywateli żydowskich w Chrzanowie w sprawie postulatów narodowych Żydów w Austryi. Na zebraniu tem byli obecni: rabin tutejszy p. Hallerstamm, wiceburmistrz miasta Halman, przełożony gminy wyznaniowej p. Pinkus Schaman, oraz wszyscy notablowie chrzanowscy. — Zebraniu przewodniczył lekarz dr. Adolf Rieser referowali adwokat dr. Krengel i dr. Schwarz z Krakowa. Uchwalono jednomyślnie wśród nadzwyczajnego entuzyazmu tysięcznych tłumów znaną jak rezolucyę w sprawie proklamacyi i postulatów Żydów w Austryi.

Powszechnie podnoszono, że tak poważnego zgromadzenia nie było dotąd w naszem mieście. Tysiące osób musiało pozostać poza bramą bożnicy z powodu braku miejsca wewnątrz.

•

— **Jaworzno.** Dnia 14. bm. odbyło się tu z inicyatywy komitetu lokalnego partyi syonistyczno-socyalistycznej »Poale-Syon« w Krakowie zgromadzenie publiczne na podstawie paragrafu 2. z porządkiem dziennym: »Sytuacya obecna a Żydzi«. Główna bożnica miasteczka wypełniona była po brzegi. Obecnym był również rabin. Po zagajeniu zgromadzenia przez jednego z tamtejszych obywateli przedstawił zebranym p. Amsterdam z Nowego Sącza poważne zadania Żydów w chwili obecnej. Podkreślił ważność organizowania się i jednolitego wystąpienia wszystkich odłamów żydostwa. Napiętnował niezdecydowane stanowisko niektórych kół żydowskich. Witamy — mówił — niezależną, zjednoczoną i ludową Polskę. Żądamy pełnych praw obywatelskich, jakoteż autonomii narodowej, która nam umożliwi rozwój kulturalny, gospodarczy i polityczny. Żądamy, aby prawa te przyznane były narodowi żydowskiemu na całym świecie i zagwarantowane przez ogólno-światowy kongres pokojowy. Mowca zwrócił uwagę zebranych na to, że, aby to wszystko uzyskać, masa żydowska musi się organizować, gdyż siła masy polega na organizacyi. Na wniosek referenta uchwalono jednogłośnie następującą rezolucyę:

1. Witamy manifest Rady Regencyjnej zjednoczenia wszystkich ziem polskich.
2. Żądamy prawa samostanowienia wszystkich narodów.
3. prawa samostanowienia Żydów w Polsce i na całym świecie, jakoteż uznania narodu i języka żydowskiego i autonomii narodowej.
4. wolnej imigracyi i kolonizacyi Palestyny.
5. Przedstawicielstwa narodu żydowskiego na kongresie pokojowym.

•

— **Przygotowania do utworzenia żydowskiej Rady narodowej w Królestwie.** Z Warszawy piszą nam: Centralny komitet organizacyi syonistycznej w Polsce zwołał wszystkie stronnictwa żydowskie na konferencyę w kwestyi utworzenia żydowskiej reprezentacyi narodowej. Na pierwsze posiedzenie, które odbyło się 9. b. m., przysłały swoich zastępców następujące partye i organizacye: »Niezależnis«, związek »Jeszurun«, »Bund«, »Mizrachi«, »partya ludowa« i syoniści. Poale-syoniści złożyli oświadczenie, iż mogą wstąpić jedynie do reprezentacyi, pochodzącej z demokratycznych wyborów; Wszelką inną będą zwalczali. »Agudath-Haortodoksim«, »Żydzi-Polacy« i partya »S. S.« (syoniści-socyaliści) nie przysłali swych przedstawicieli ani żadnych oświadczeń.

W imieniu organizacyi syonistycznej adw. Jicchak Grünbaum umotywował wniosek utworzenia żydowskiej reprezentacyi narodowej, której pierwszem zadaniem będzie zwołanie kongresu Żydów polskich. Aż do chwili, gdy to będzie możliwem do przeprowadzenia, należy utworzyć tymczasową reprezentacyę, aby żydostwo nie pozostało w tak ważnej chwili bez przedstawiciela. W dyskusyi folkiści żądali uprzedniego opracowania wspólnego programu, bundziści wypowiedzieli się za zwołaniem prowizorycznej konferencyi, zaś mizrachiści i związek »Jeszurun« przyłączyli się do wniosku syonistów. Konferencya nie uchwaliła żadnych rezolucyi i postanowiła zwołać drugie posiedzenie, na które przedstawiciele mają przyjść z odpowiedniemi pełnomocnictwami i konkretnymi projektami. Na posiedzenie to będą zaproszone wszystkie partye z wyjątkiem asymilatorów.

•

— **Zjazd syonistów Dolnej Austryi we Wiedniu.** W niedzielę, dnia 13. b. m. odbył się we Wiedniu zjazd syonistów Dolnej Austryi. Konferencyę zagaił p. Ludwik Bato, poczem na przewodniczącego powołano p. inż. Ackermanna. W swojem sprawozdaniu działalności komitetu, p. Bato wskazał na potrzebę powołania do życia koła pracy dla języka hebrajskiego. P. Mojżesz Rath proponuje utworzyć hebrajską Radę szkolną. Adolf Böhm przemawia o Palestynie i stawia wniosek o utworzenie towarzystwa kolonizacyjnego z wielkim kapitałem, który ma powstać drogą subskrypcyi narodowej. W dyskusyi między innymi brali udział inż. Stricker, który mówił o stosunku asymilatorów do obecnego stanu w syoniźmie i dr. Abeles o wprowadzeniu języka żydowskiego do pracy kulturalnej. Po debatach wybrano nowy komitet z p. Böhmem na czele.

Po referacie dra Bernfelda o pracy wśród młodzieży, prezydyum wniosło rezolucyę, żądającą przyznania narodowi żydowskiemu prawa utworzenia siedziby żydowskiej w Palestynie i praw narodowych dla żydostwa austryackiego.

•

— **Ambasador turecki we Wiedniu o Palestynie.** Wiedeń. Żydowskie biuro koresp. donosi: Poseł turecki we Weidniu Hilmi Pasza, wypowiedział się wobec jednego z naszych zastępców o stosunku Turcyi do Żydów, w szczególności o kwestyi palestyńskiej. Dyplomata turecki oświadczył, że rozpowszechniane tu pogłoski o nieprzyjaznem zachowaniu się Młodoturków wobec Żydów, którzy z powodu żydowskiej polityki palestyńskiej żądają rzekomo pogromów na Żydów tureckich, są nieprawdziwe. Stuletnia tradycyjna przyjaźń rządu i ludności tureckiej wobec Żydów panuje jeszcze i teraz nadal. Następnie przeszedł ambasador do kwestyi palestyńskiej. Sądzi on na podstawie obecnej karty wojennej, że przy zawarciu pokoju powstanie państwo żydowskie w Palestynie. Nie wierzy jednakowoż, ażeby przez to spełniły się nadzieje Żydów, gdyż rozwój kulturalny nowego państwa będzie miał bardziej charakter angielski aniżeli żydowski.

(Jaki będzie miał charakter rozwój kulturalny w Palestynie, o to niech nie boli głowa ambasadora tureckiego!)

Ze spraw państwa polskiego.

— **O polską radę narodową.** »Kuryer warszawski« z 16. b. m. donosi: Z inicyatywy Koła międzypartyjnego, które rozesłało zaproszenia do wszystkich stronnictw w Warszawie, z wyjątkiem Klubu państwowców (grupy Studnickiego) odbyła się wczoraj wspólna narada przedstawicieli stronnictw w sprawie utworzenia Rady narodowej. Na zebranie przybyli przedstawiciele wszystkich stronnictw Koła międzypartyjnego oraz stronnictw aktywistycznych, grupujących się w Związku budowy państwowości polskiej, Ligi państwowości polskiej, Zjednoczenia ludowego, Narodowego Związku robotniczego oraz stronnictwa Odrodzenia narodowego. W zebraniu wzięli udział poseł na sejm i do parlamentu Al. hr. Skarbek, poseł na sejm dr. Kasznica i prof. Surzycki ze Lwowa.

Obradom przewodniczył marszałek Pułaski, w imieniu zaś inicyatorów przedstawił konieczność utworzenia Rady narodowej p. Józef Świeżyński. Po długich naradach stwierdzono jednomyślnie naglą potrzebę utworzenia Rady narodowej, obejmującej wszystkie trzy zabory.

Dla rozważenia konkretnego projektu organizacyi Rady postanowiono wyłonić osobną komisyę, do której wejdzie trzech przedstawicieli Koła międzypartyjnego, trzech Związku budowy państwa polskiego i po jednym od reszty stronnictw politycznych.

Na zebraniu nie byli obecni przedstawiciele komisyi porozumiewawczej stronnictw lewicy demokratycznej.

•

— **Dr. M. Bobrzyński na widowni.** »Kurier warszawski« donosi: Bawiący w Warszawie p. Michał Bobrzyński był przyjęty przez Radę Regencyjną, wczoraj odbył dłuższą konferencyę z dyrektorem departamentu stanu ks. Radziwiłłem i składał wizyty przedstawicielom rządu polskiego, między innymi, ministrowi Ponikowskiemu.

•

Odezwa Rady Regencyjnej do wojska polskiego.

»Monitor Polski« z 15. b. m. przynosi następującą odezwę Rady Regencyjnej do oficerów i żołnierzy wszystkich formacyi wojska polskiego.

»W związku z Naszem orędziem do Narodu Polskiego z dnia 7. października i dekretem o objęciu przez Nas zwierzchniej władzy nad Wojskiem Polskiem i zmianie Roty przysięgi z dnia 12. października zwracamy się do Was — oficerowie i żołnierze, którzyście zbrojnie służyli Ojczyźnie w Legionach Polskich i innych formacyach Wojsk Polskich — z gorącem wezwaniem niezwłocznego stawienia się pod sztandary Wojska Polskiego tworzącego się w stolicy Państwa.

Żołnierze! Wykonajcie Wasz obowiązek! Ojczyzna na Was liczy!«

•

— **Byli legioniści czekają hasła od Piłsudskiego.** W Warszawie pojawiła się odezwa zrzeszenia oficerów i żołnierzy 1, 2, 3, 4, 5 i 6 pułku piechoty, 1 pułku art., 1 i 2 pułku ułanów byłych legionistów polskich, w której żądają natychmiastowego zwolnienia komendanta Piłsudskiego. Autorzy oświadczają, iż dopóki komendanta niema między nimi, — żaden żołnierz do wojska iść nie może; dopóki niema pomiędzy nimi twórcy wojska wojska polskiego — żaden rząd polski wojska tworzyć niech się nie waży.

OD WYDAWNICTWA.

Z powodu rozporządzenia ministerstwa handlu, o którem donieśliśmy w numerze wtorkowym, zmuszeni jesteśmy aż do 31. b. m. drukować nasze pismo w uszczuplonej objętości 4 stron. Następnie powrócimy znowu do 6 stron dziennie.

KRONIKA.

Kraków, 19. października.

— **Kraków bez chleba.** Reszta zapasów mąki chlebowej, jaka się jeszcze znajdowała w magazynach miejskich, została piekarzom rozdana. Ponieważ Namiestnictwo (kraj. Urząd gospodarczy) za pośrednictwem fil. Zakładu obrotu zbożem we Lwowie Magistratowi dotąd mąki chlebowej na przyszły tydzień nie przydzieliło, przeto zachodzi uzasadniona obawa, że w przyszłym tygodniu mieszkańcy miasta Krakowa pozbawieni będą możności nabywania chleba w piekarniach rejonowych.

W tej krytycznej sytuacyi zawiadomiło prezydyum miasta państwowy Urząd dla wyżywienia ludności w Wiedniu oraz Namiestnictwo, że o ile potrzebne zapasy mąki dość wcześnie do Krakowa nie nadejdą, zmuszone będzie znieść wszelkie ograniczenia wolnego handlu i pozostawić ludności swobodę w nabywaniu artykułów zbożowych, aby w ten sposób uchronić ludność od głodu.

— **Zaopatrzenie się w ziemniaki u producentów.** Na podstawie rozporządzenia namiestnictwa (krajowy Urząd żywnościowy) mogą wszyscy mieszkańcy Galicyi zaopatrywać się w ziemniaki bezpośrednio u producentów w ilości, nie przewyższającej 100 kilogramów rocznego spożycia na osobę. W tym celu starostwo (ulica Kopernika l. 36) wydawać będzie pozwolenia na przewóz ziemniaków w obrębie powiatu krakowskiego, a wojenny Zakład obrotu zbożem (ulica Radziwiłłowska l. 8) na ziemniaki, które nabywcy mają zamiar sprowadzić z poza powiatu krakowskiego. Podania o pozwolenie na przewóz należy wnosić tylko na przepisanych formularzach urzędowych, które nabyć można od dnia 18. b. m. po południu w składzie druków »Sarmacya«, ulica Szewska, i w głównej trafice, linia A—B, w cenie po 4 h za sztukę. Formularz ten należy we wszystkich częściach dokładnie wypełnić i uzyskać na nim w magistracie, wydział IIIC, 1. piętro, drzwi numer 27, potwierdzenie zrzeczenia się poboru ziemniaków. Tak uzupełnione podanie przedłoży petent starostwu, o ile ziemniaki pochodzą z powiatu krakowskiego, względnie wojennemu Zakładowi obrotu zbożem ulica Radziwiłłowska l. 8), gdzie następnego dnia między godziną 11—1 po południu otrzyma pozwolenie na przewóz ziemniaków.

— **Zabezpieczenie zboża dla miast Krakowa i Lwowa.** W ubiegłym tygodniu odbyła się w Wiedniu konferencya wszystkich grup politycznych, reprezentowanych w Kole polskiem, przy udziale pp. ministrów Madejskiego i Galeckiego oraz prezydentów m. Krakowa Federowicza i Lwowa Dra Stesłowicza w sprawach aktualnych gospodarki przeciściowej kraju wogóle, a w szczególności uchronienia tych dwóch wielkich miast odciętych od produkcyi rolniczych od głodu.

Prezydent Federowicz podniósł, że należy w dobrze zrozumiałym interesie własnym już obecnie przystąpić do zorganizowania wszystkich producentów w kraju, którzy jakiekolwiek nadwyżki produkcyi posiadają, celem skłonienia ich do oddania tychże ciężko dotkniętym i katastrofą głodu zagrożonym miastom. — Myśl ta została przez reprezentantów wszystkich sfer agrarnych sympatycznie przyjętą. W tym celu ma się zawiązać komitet wszystkich organizacyi rolniczych pod przewodnictwem ks. Andrzeja Lubomirskiego, który jeszcze w tym tygodniu celem ułożenia szczegółów i porozumienia się z prezydyum do Krakowa przybędzie. Wykonanie tego projektu będzie wówczas możliwem, jeżeli p. Namiestnik zgodzi się na to, aby artykuły zbożowe dostarczane miastom zaliczane były na rachunek kontyngentu przez zakład obrotu zbożem.

— **Manifestacya gminy wyznaniowej.** Otrzymujemy następujący komunikat: W dniu 17. października b. r. odbyło się posiedzenie pełnej Rady wyznaniowej tutejszej Gminy izraelickiej z okazyi ogłoszenia przez Radę Regencyjną zjednoczonej i niepodległej Polski, na którem Prezydent Dr. Tilles w przemówieniu swem złożył, ze względu na proklamacyę zjednoczonej i niepodległej Polski imieniem krakowskiej Gminy żydowskiej następującą uroczystą deklaracyę:

»Od wielu wieków związani z tą drogą nam ziemią polską, w której spoczywają kości naszych przodków, z tą ziemią, której od wieków dzielimy dolę i niedolę, z tą ziemią, na której dzięki mądrości i sprawiedliwości królów polskich danem nam było żyć w spokoju w czasie, gdy w innych krajach srożyły się nad nami najcięższe prześladowania, będziemy dobrymi synami Polski, która w imię swej wielkodusznej tradycyi będzie nam Ojczyzną kochającą i równą miłością otaczającą wszystkich swych synów, którzy dla niej chcą żyć i umierać, którzy jej chcą poświęcić wszystkie siły i wszystkie swe zdolności. Żydzi polscy będą dobrymi obywatelami polskimi, gotowymi i zdolnymi wypełniać szczerze i radośnie wszystkie obowiązki prawych obywateli.

Prastara krakowska Gmina izraelicka jako reprezentacya Żydów ziemi krakowskiej łączy się z całym narodem polskim w uroczystym i radosnym hołdzie dla najdostojniejszej Rady Regencyjnej.«

Rada wyznaniowa wysłuchała tego przemówienia stojąc i oklaskami przyjęła jednomyślnie oświadczenie Prezydenta.

Wyrażamy zdziwienie, że posiedzenie Rady wyznaniowej, poświęcone zajęciu stanowiska reprezentacyi Żydostwa krakowskiego wobec faktu niepodległości Polski, odbyło się tajnie przy drzwiach zamkniętych.

— **Żydowska Partya Socyalno-demokratyczna** zwołała na 20 i 21 bm. do Krakowa krajową konferencyę członków zarządu partyjnego i mężów zaufania dla omówienia stanowiska partyi wobec zagadnień obecnej chwili.

— **Z targu.** Targ wczorajszy był po raz pierwszy od szeregu tygodni wcale ożywiony; dowieziono dosyć dużo nabiału, którego cena mimo widoków pokojowych dotąd nie spadła. — Na placu Szczepańskim było dużo kapusty, ziemniaków oraz ogrodowizn.

— **Kilka słów o piekarni »Związku«.** Piekarnia »Związku gospodarczego« jest instytucyą, która wypieka przedewszystkiem dobrą synekurę dla p. N., jej kierownika, następnie dobry chleb dla uprzywilejowanych — w ostatnim dopiero rzędzie chleb dla pospólstwa. A jaki to jest chleb, pożal się Boże! Łudząco przypomina on glinę, jaką Żydzi w Egipcie wytwarzali dla Faraonów. Piekarnia Związku ma w tej organizacyi zupełną autonomię. Kierownik rządzi się, jak satrapa, wyrzuca dyrektorów, chcących coś niecoś zmienić, czy oświadczyć jakieś życzenie. — Na walnem zebraniu ma być, jak się dowiadujemy, sprawozdanie z działalności piekarni pominięte. Czyli, że wszystko zostanie po staremu! Należałoby przecież może raz odsłonić biednym konsumentom tajniki gospodarki chlebem, zdać sprawę z obrotu groszem publicznym i zestąpić z piedestału udzielnego książątka.

— **Powszechne wykłady uniwersyteckie.** Podobnie jak w latach poprzednich, będą się w tym roku odbywały wykłady uniwersyteckie, dostępne dla ogółu publiczności, począwszy od dnia 23. b. m. w środy, piątki, i niedziele o godz. 7. wieczór, w sali wykładowej Zakładu fizycznego (Collegium Witkowskiego, obok Collegium Novum). Amfiteatralna sala może pomieścić wygodnie ponad 300 słuchaczy. Jesienna serya wykładów obejmie cykl prelekcyj z historyi politycznej Europy aż do czasów tej wojny (wykładający prof. K. Zimmermann, prof. Adam Krzyżanowski i prof. Sobieski) i drugi cykl wykładów o Ameryce Północnej, jej przyrodzie, potędze gospodarczej, nauce i filozofii (prelegenci profesorowie: Sawicki, Siedlecki, Smoleński, Garbowski, Taylor i Rybarski). Pomiędzy obома cyklami odbędą się wykłady docenta dra Loria z dziedziny fizyki. Na seryę zimową, po Nowym Roku, przygotowuje zarząd Powszechnych wykładów uniwersyteckich szereg prelekcyi o kulturze i historyi narodów słowiańskich przy pomocy sił miejscowych i zamiejscowych. Przewodniczącym zarządu P. W. U. na trzy lata został prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego Zdzisław Jachimecki, członkami wybrani zostali profesorowie: Godlewski, Siedlecki, ks. Zimmermann, ks. Zegarliński, Krzyżanowski, Kutrzeba, Ciechanowski Mann, Sawicki i Smoleński.

— **Z Towarzystwa sztuk pięknych.** Obecna wystawa obrazów i rzeźb w Pałacu sztuki zostanie z końcem bieżącego miesiąca zmieniona. Zainteresowanie, jakie obudziły obrazy Leona Wyczółkiewskiego, Jacka Malczewskiego i Juliana Fałata, powoduje ustawiczny i niesłabnący ruch w nowo przebudowanych salach Towarzystwa. Na całość wystawy składają się nadto dzieła A. Karpińskiego, H. Uziembły, Fr. Turka, J. Bukowskiego, T. Grotta, Vl. Hoffmanna, W. Kossaka, A. Procajłowicza, St. Filipkiewicza, L. Piccarda, M. Dudka i nieśmiertelne karykatury K. Sichulskiego, wyobrażające wybitne osoby ze świata politycznego i artystycznego.

Dnia 28. b. m. zbierze się »jury«, celem przygotowania materyału na najbliższą wystawę Towarzystwa.

Repertuar teatru miej. im. J. Słowackiego.

Sobota, 19. bm.: »Wesele« St. Wyspiańskiego

Niedziela, 20. bm.: w południe o godz. 12-tej: Uroczysty obchód jubileuszowy; wieczorem: Uroczyste przedstawienie »Wyzwolenia«, dram. w 3 aktach St. Wyspiańskiego.

Repertuar miejskiego teatru powszechnego.

Sobota, 19. bm.: popoł.: »Głośna sprawa«; wieczorem »Baron Kimel«.

Niedziela, 20. bm., popoł.: »Zbójcy«; wieczorem: »Dom otwarty«.

Z kraju.

— **Jaworzno obok Szczakowej.** (Strejk górników).

Górnicy gwarectwa Jaworzno stawiali gwarectwu pewne żądania celem polepszenia swego bytu; ponieważ gwarectwo żądaniu ich nie uczyniło zadość, wybuchł strejk.

— **Szczakowa.** (Hiszpanka)

Hiszpanka, która stała się obecnie plagą całej Europy, nie ominęła też i mieszkańców Szczakowej. Ofiarą jej padł m. i. tutejszy obywatel p.

Bernard Weber, osierociwszy żonę i dwoje dzieci. Jako radny gminy pracowrł blp. Weber gorliwie dla jej dobra, tak, iż zaskarbił sobie u wielu uznanie i pozostawił po sobie szczery żal u wszystkich.

— **Nowy dziennik w Warszawie** powstanie, prawdopodobnie, już w przyszłym miesiącu. Zamierza bowiem wydawać własny organ prasowy Stronnictwo Polityki Realnej. Wydawnictwo to ma nosić tytuł »Dziennik Powszechny«, a kierownictwo redakcyjne jego ma objąć wybitny publicysta krakowski p. Witold Noskowski, długoletni korespondent krakowski jednego z większych pism warszawskich, a zarazem współredaktor »Głosu Narodu«.

— **Zdemolowanie »Nowej Gazety« przez Niemców.** »Il. Kur. Codz.« donosi z Warszawy: Lewicowy organ »Nowa Gazeta«, która od szeregu dni wychodziła nie uznając cenzury niemieckiej, została zamknięta. Niemcy porozsypywali pismo, pozabierali składowe części maszyn w drukarni, wogóle zdewastowali ją. Redaktor pisma p. B. Straszewicz odniósł się do Berlina z protestem przeciw bezprawnemu postępowaniu niemieckich władz warszawskich.

— **Asymilatorzy organizują się!** Warszawa. Wszystkie grupy żydowskich asymilatorów postanowiły połączyć się i utworzyć stronnictwo polityczne (!) p. n. »Związek dla obywatelskiego równouprawnienia.«

Ze świata.

— **Ułaskawienie posła socyalistycznego.** Z Berlina donoszą, że pos. sejmowy Dittmann, który był skazany na pięć lat więzienia, został ułaskawiony.

— **8000 ochotników dla legionu żydowskiego.** Żyd. Biuro koresp. w Hadze donosi: W Charbinie przebywa 8000 żydowskich ochotników, którzy przez Władywostok mają się udać do Palestyny, ażeby się tam połączyć z legionem żydowskim.

— **Wystąpienie ludowców z Żyd. Rady narodowej w Petersburgu.** Wobec utworzenia centralnego komitetu dla żydowskich gmin w Rosyi, wybranego przez ogólnorosyjski zjazd tychże, żydowska partya ludowa w Wielkorosyi zgłosiła swoje wystąpienie z Rady narodowej, ponieważ stoi na stanowisku, iż ta ostatnia powinna się obecnie rozwiązać i przekazać swoje agendy komitetowi związków kahału, jako istotnemu przedstawicielowi ludności żydowskiej w Rosyi, mającemu przytem autorytet organu wybranego.

— **Akademia wiedzy socyalistycznej.** W Moskwie otwarło przy udziale przedstawicieli wszelkich organizacyi robotniczych i tłumów robotników Akademię nauk socyalistycznych, której zadaniem będzie rozpowszechnianie w najszerszym zakresie idei socyalistycznych. Akt uroczysty zagaił prof. Pokrowski. Prof. Reisner wskazywał na to, iż Akademia zajmie odrębne zupełnie stanowisko wśród innych instytucyi naukowych, a zadaniem jej będzie zgromadzenie najwybitniejszych myślicieli całego świata. Prof. Bogdanow zaznaczył, że Akademia uczlciśni naukowy kollektywizm, usuwając z powierzchni zaśniedziałe już obecnie teorye i nauki. Po licznych mowach innych profesorów przemawiali przedstawiciele organizacyi robotniczych. Wielkie wrażenie wywarła mowa jednego z robotników, który wyraził radość z tego powodu, iż klasa robotnicza nie będzie odtąd potrzebowała słuchać nauk Marksa w podziemiach, lecz uczęszczać będzie mogła na planowo prowadzone wykłady w pięknych, widnych salach.

DZIAŁ GOSPODARCZY.

Zbiór buraków cukrowych w Austryi. Dzięki pomyślnej pogodzie w lecie 1918 można się liczyć z tem, iż tegoroczny zbiór buraków cukrowych osiągnie poważną cyfrę 60 milionów cetn., podczas gdy zbiór w r. 1917 wynosił tylko 29 milionów cetn. Wskutek tego okazuje się możliwość podwyższenia ilości cukru, przypadającej na głowę oraz wywiezienia pewnych ilości cukru zagranicę, o ile cukrownie otrzymają potrzebną ilość węgla, co mogłoby się przyczynić do polepszenia waluty.

Pozwolenie na wywóz pełnych beczek wina z Węgier. Rząd węgierski zabronił przed kilku tygodniami wywozu beczek nawet jako opakowania, względnie pozwolił na wywóz beczek z winem tylko pod tym warunkiem, że wartość zdeponuje się na wywozowej komorze celnej celem zabezpieczenia odsyłki.

Utrudniało to handel winny i obok braku wagonów właśnie to rozporządzenie było powodem, że w ostatnich 4 tygodniach nie dostarczono wina z Węgier do Polski, a kilka firm polskich musiało się posługiwać galicyjskim handlem pośredniczącym.

Obecnie — jak donoszą lubelskie »Wiadomości Gospodarcze« — za staraniem Wydziału fachowego handlarzy winem węgierskiej hali handlowej cofnęło król. węg. ministerstwo skarbu to rozporządzenie i wydało urzędom cłowym w krótkiej drodze polecenie, ażeby pozwolić na wywóz beczek napełnionych winem także bez składania kaucyi.

Wywóz zboża z Ukrainy. Jak z Kijowa donoszą, wynika z urzędowego dochodzenia o dotychczasowym wywozie zboża z Ukrainy, iż do połowy sierpnia wysłane ogółem 6651 wagonów artykułów spożywczych. Do tego dodać należy 8676 wagonów, które odtransportowały same mocarstwa centralne. W sumie przeto wywieziono dotąd 15.327 wagonów artykułów z Ukrainy.

Giełda.

Wiedeń, 18. października. — B. K. — Pod wpływem manifestu cesarskiego poprawiło się usposobienie na giełdzie. Mimo to, w oczekiwaniu noty amerykańskiej, panowała ogólna wstrzemięźliwość. W kulisie wyszczególniane wartości górnicze, jakoteż węgierskie, i tureckie, i piacosozanin o 10 do 19 koron wyżej. W szrankach nastrój również silny, a obrót słaby. Akcye żeglugi zyskały 15 do 37 koron, amunicyi 6—50, węgla 5 do 25, nefty 2 do 10 koron, fabryk cukru 18 km. Rynek lokacyjny spokojny.

Budapeszt, 18. października. — B. K. — W oczekiwaniu odpowiedzi Wilsona do Austryi panowała rezerwa. Obrót słaby. Także w szrankach ustał obrót prawie zupełnie, a stan kursów ten sam co poprzednio.

Berlin, 18. października. — B. K. — W przeciwieństwie do wczorajszego osłabienia, nastrój dziś spokojny. Wiele papierów, zwłaszcza przemysłu górniczego i hutniczego, weszło na giełdę z wyższymi kursami i zdołało je utrzymać. Z papierów, zależnych od rynku wiedeńskiego, lombardy i węgierskie tytoniowe nieco spadły. Węgierskie papiery utrzymały się.

Redaktor odpowiedzialny: Dr. Wilhelm Berkelhammer. — Drukarnia: »Austryacki nakład gazet« pod zarządem J. Stollego w Przywozie.